

POLARRÆVEN SOM FARMDYR I GRØNLAND

Af fhv. stuttribestyrer *L. Lamberth*

Polarræven, som den findes i Grønland, findes i to farver, den blå og den hvide, og overgangsformer mellem disse farver findes også både frit i naturen og inden for pelsfarmene. Måske mest i farmene og navnlig i tider, hvor disse nuancer har været på mode, har man jo bestræbt sig for at avle på sådanne dyr. Krydser man blå og hvide ræve, fås både blå og hvide hvalpe, men undertiden også grå. Bruges disse igen i avlen, kommer der flere grå hvalpe i kuldene, men også både blå og hvide.

To hvide ræve kan også få blå unger i kuldene og to blå kan få hvide hvalpe, men jo længere renavlen er foregået, jo sjældnere forekommer disse. Derimod har vi iagttaget et andet mærkeligt forhold hos polarræven i farmen ved Godthåb.

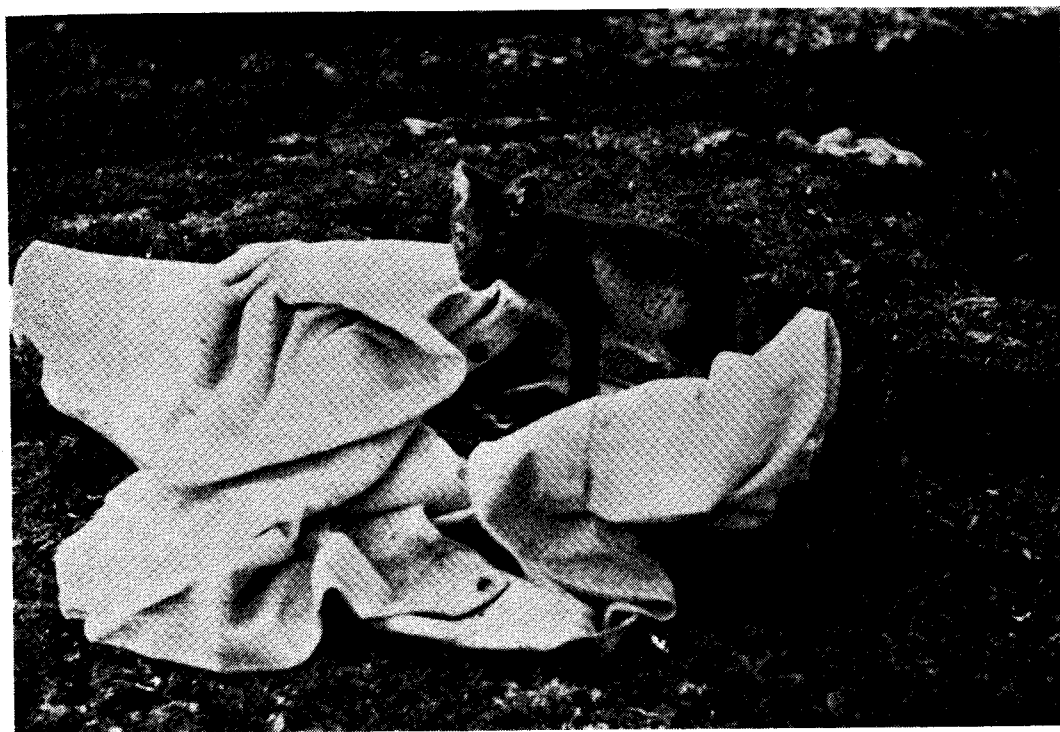
Det synes ganske åbenbart, at de blå ræves farve påvirkes af omgivelserne. Der var i farmen en række ældre rævegårde med cementbund. En anden afdeling lå på rødlig sandjord, hvor rævene gik på ståltrådsnet. I en tredje var der sort mosejord, hvor rævene ligeledes gik på ståltrådsnet, der lå direkte på jorden. Når rævene om efteråret var udtaget til pelsning, slagtet og skindene tørret og rensat, kunne man tydeligt tage skindene ud og sige, den har gået dér, og den dér, sådan var der tydelig en lidt anden farvning i skindene fra de forskellige afdelinger svarende til hovedfarven i de omgivelser, hvor de havde levet deres liv.

Man har jo også opstillet den teori, at rævene søgte derhen, hvor deres farve passede bedst ind i omgivelserne, således skulle blå-ræven færdes mest ved stranden og hvid-ræven længere inde i landet på fangst efter ryper og harer, og hvor sneen hersker.

I sommertiden er både blå- og hvid-ræve temmelig ensfarvede, dog kan et øvet øje tydelig se, hvad der bliver blåt, og hvad der bliver hvidt til vinteren.

Polarrævens pels er bedst i tiden fra november til nytår. De unge ræve, der er født om sommeren, kommer først med pelsen, og de kan godt være fuldpelsede i slutningen af oktober, men disse skind er aldrig så store. Ræven er først udvokset i sit andet leveår.

Fra nytår til ca. april aftager pelsene langsomt i værdi, til de bliver helt værdiløse ved den kraftige fældning, der normalt kommer sidst i april. Dog bliver hunrævene ofte „kartet“ i marts ved hanrævens efterstræbelser. Drægtighedsperioden er 52 dage, men kan variere lidt. Det mest almindelige antal i kullet er 6–7, men kan være både større og

Vilde ræve kan være meget nysgerrige og påtrængende overfor ekspeditionsfolkernes telte og udrustning som den lille fyr her fra Nordøstgrønland

Foto: Carl Koch

mindre. Det største antal, jeg mindes på farmen ved Godthåb, er et kuld på 12, som alle levede. Disse store kuld forekommer sikkert ikke ude i naturen. Hvis sådanne fødes, går sikkert en del tabt i de første levedage. Det ville jo også være et mægtigt slæb for en rævemor at samle føde til sådant et kuld. Rævefar kan man ikke helt lide på som forsørger. Nogle rævehanner er glade og omhyggelige overfor ungerne, andre apatiske og dovne og kerer sig ikke om afkommet. Ja, nogle er direkte fjendtlige, og rævemoderen må forsvare sine poder, hvad hun også gør med stort mod.

Ved farmning med blåræve spiller fodringen en stor rolle. Det gælder ikke mindst for pelsene. Hvis man i længere tid er henvist til at fodre med fisk alene, bliver pelsene ligesom matte og uden liv. Dyrene kan godt leve og trives af fisk, men pelsen bliver ringere, selvom der gives forskellige tilskud til fiskefodret, såsom grøntsager, kartofler, kød- og benmel og vitaminpræparater. Får rævene blot en væsentlig del kød sammen med fisken, giver det sig hurtigt udslag i bedre pelssætning.

Af karakter er polarræven både klog og forsigtig. Den kan være fræk og listig, alt som forholdene kræver det, men også tillidsfuld og venlig. Har man tid og tålmodighed, kan man få dem meget tamme. Der er dog stor forskel på individerne — en ræv og en ræv er ikke altid det samme. Nogle kommer man ingen vegne med trods store anstrengelser. An-

dre gør end ikke forsøg på at forsvare sig, når man tager dem. Der er stridbare dyr, som ligefrem går over til angreb, når man går ind i deres gård, nogle direkte forfra, andre napper ustandselig i haserne på rævemanden, når han vender ryggen til.

Ræve, der har plads og tumler sig i en ret stor rævegaard sammen med deres unger, er gemytlige dyr, og det synes, som om de befinder sig godt. Det kan være et fornøjeligt syn at iagttage dem under deres leg og familieliv, når alt er, som det skal være. Knap så hyggeligt tager det sig ud i de små bure, som moderne farmning nu byder dem. Livet på trådnettet, der er hævet $\frac{3}{4}$ meter over jorden, må også være lidt bittert.

Dyrenes gemyt synes også at have forandret sig, siden man er gået over til sidstnævnte uægtelig billigere metode. Vi mennesker gør jo en del for penge.

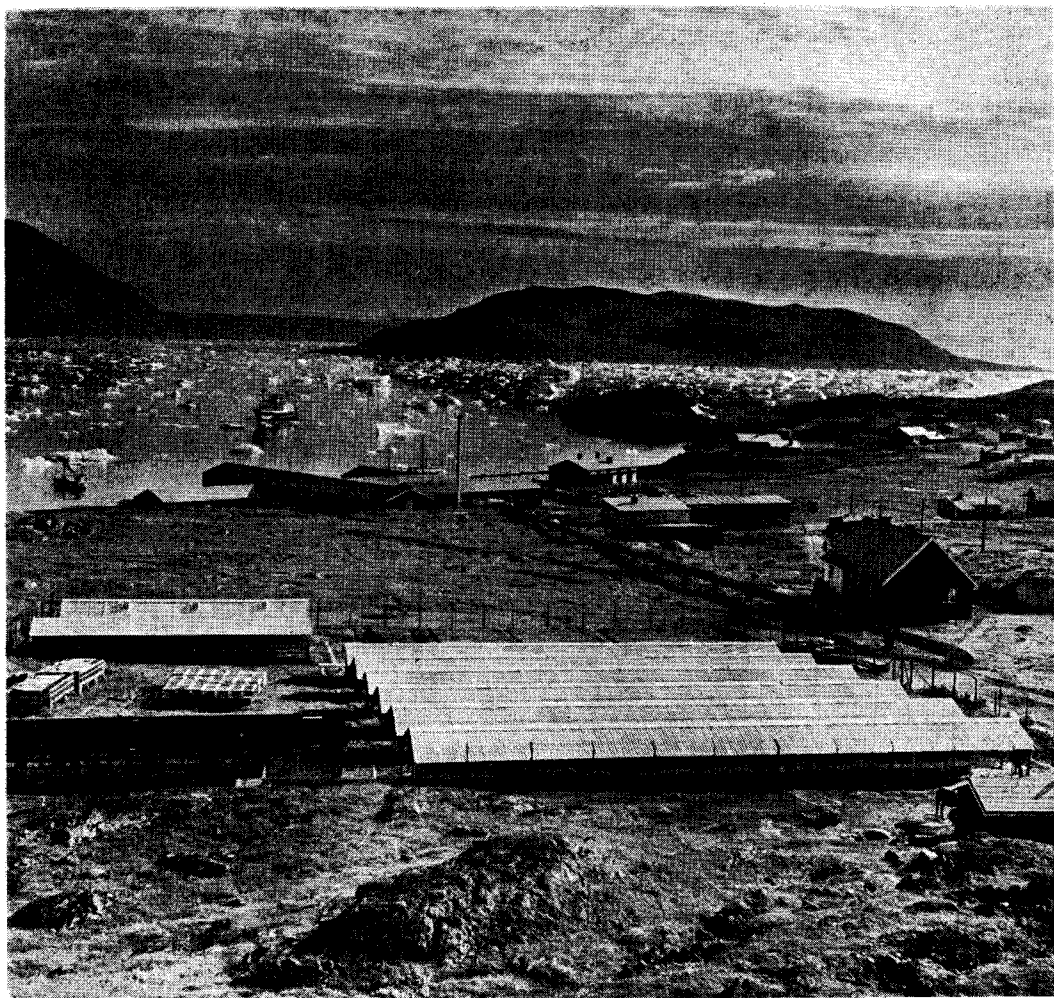
Farmning med blå- og hvidræve har jo været drevet i mange år, og fordelene synes jo helt på farmernes side i konkurrencen med skindene fra de vilde dyr. Man kan således udvælge, krydse, skygge og lægge vægt på dyr med særlig ønskede karakterer og egenskaber, både hvad pels og størrelse angår. Man kan fodre dyrene, så de ikke lider mangler på nogen måde. Der kan hygges om dem, så vejr og klima ikke spiller så stor en rolle som for vildræven. Men det går ikke altid, som præsten prædiker. Mange forhold kan spille ind og forstyrre idyllen, således sygdomme, der lettere spreder sig i en farm, et ikke helt sikkert kendskab til, hvad rævene behøver, og endvidere vanskeligheder ved at skaffe det, vi ved, de bør have.

Der er indvoldsorme, hvalpesyge m. m., som kan drille meget. Heldigvis er der også gode midler mod disse onder, og man er nået vidt i så henseende. Pelsfarmning i Grønland har sine gode sider, således: rævene bliver i de klimatiske forhold, hvor de hører hjemme. Føden er billigere og arbejdskraften også. Smitte fra andre dyr forekommer sjældnere.

Ulemperne er også iøjnefaldende: storme, snelag og stedernes isolerthed. Således kan langvarigt uroligt vejr forstyrre eller umuliggøre fodertilførslen. Har man brug for en dyrlæge, bor han jo ikke om næste hjørne. Bygning af haller og materialets fremskaffelse kan også give problemer. Alt materiale bør være meget kraftigere end det, der anvendes herhjemme, ellers kan det ikke stå for stormenes tag og sneens tryk. Der kan komme vanskeligheder med fremskaffelse af drikkevand o. lign.

Man må også altid være forsynet med tilskudsfoder, reservemateriale m. m. til lang tid, da man aldrig kan stole på, at det ønskede kommer med næste lejlighed. Farmeren er også handicappet på den måde, at han ingen kolleger har, han kan ringe til eller besøge og snakke dyr med.

Vanskelighederne med at få dyrene til at yngle i fangenskab, som i pelsfarmningens barndom var store problemer, er nu stort set overvundne. Får polarræven sin gode pasning og pleje, går denne side af sagen som regel rigtig godt. Der må være fred og ro i parings- og yngletiden. Uro og uvante forstyrrelser kan skade meget, og det kan afsted-

*Den nye pelsfarm ved Narssak,
hvor der i øjeblikket avles både sølvræve, polarræve og mink*

Foto: A. Moe og E. Petersen

komme ihjelbidning af ungerne, eller at ræven i sin omsorg for ungerne slæber så længe rundt med dem, så de omkommer.

Når hvalpene er ca. 4 uger, kommer de frem fra redekasserne, og det er meget charmerende skabninger at se på, når de leger som hundehvalpe eller slås om maden med skrigen og knurren. Gode ræveunger er forplantningsdygtige i deres første leveår og får ofte selv unger, når de er et år gamle.

Polarrævene er jo mindre end danske ræve, deres pels mere fyldig, og hele dyret får et mere trindt udseende. De springer godt og sikkert. Jeg har således ofte set ved efterårstide, når der kom småfugletræk og slog sig ned i pelsfarmen, hvordan rævene kunne ligge ganske ubevægelige, til fuglene under deres samlen madrester i rævegårdene, kom rævene

så nær, at disse kunne vove et spring. Som oftest kom fuglene på vingerne og indtil 1½ meter i luften, inden rævens kæber lukkede sig om dem. Det var sjældent, de fejlede springet.

Har man først skilt rævekuldet og navnlig hannerne, lader de sig vanskelig sætte sammen igen. De hader hinanden, og slagsmål, ofte med dødelig udfald, sker ofte. En ræv, der ved et eller andet uheld er kommet ud, snuser ofte rundt og piller og skraber så meget ved andre rævegårde, så den mister et forben ved at det simpelthen bliver bidt af. Der er ikke tale om at give slip, hvis en anden ræv har fået fat i et forben gennem trådvævet, så grumme kan de være.

Hvis en pelsfarmer blot kunne stole på at få gevinst ved at fremavle fine dyr med god pels, var det ingen sag.

Det hænder desværre ofte, at godt og målbevidst arbejde bliver slet belønnet, idet moden kan svinge, medens arbejdet med at fremskaffe en bestemt type står på, så falder prisen ofte ned til det helt urimelige, og det kan jo give slemme smæk, ja, helt slå manden ud.

Holder moden, og man er dygtig og heldig, kan pelsavl jo også give god gevinst.